

Proces-verbal
al ședinței Grupului de lucru pentru descentralizare financiară

nr.1

din 19 ianuarie 2023

Moderator al ședinței:

dl Gumene Ion Secretar de stat, membru al Grupului de lucru;

La ședință au fost prezenți membrii grupului:

dna Casian Valentina Primar al mun.Strășeni, raionul Strășeni, vicepreședinte al grupului de lucru;

dna Cujba Victoria Șef Direcție administrație publică, Cancelaria de Stat;
dl Tăbăcaru Sergiu șef Secție relații cu instituțiile de dezvoltare regională, șef adjunct al Direcției politice de dezvoltare regională, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale;

dl Bobeica Marcel Primar al comunei Gangura, raionul Ialoveni;
dl Furdui Viorel director executiv Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM);

dl Rusu Viorel expert al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM);

dna Sclearuc Natalia șef Direcție politici și sinteză bugetară, Ministerul Finanțelor;
dna Alexa Corina șef adjunct Direcție politici fiscale și vamale, Ministerul Finanțelor;

dl Iaconi Ion șef Secție bugetele locale, Direcția politici și sinteză bugetară, Ministerul Finanțelor, secretar al grupului de lucru

Au absentat din membrii grupului:

dl Iacub Alexandru secretar general al Ministerului Muncii și Protecției Sociale;
dna Bezu Angelina consultant principal din cadrul Direcției Analiză, Monitorizare și Evaluare a Politicilor, Ministerul Educației și Cercetării;

dl Ciobanu Maxim șef Direcție Trezoreria de Stat, Ministerul Finanțelor;
dl Botica Vasile șef Direcție politici bugetare sectoriale, Ministerul Finanțelor.

Au participat/asistat la discuții:

dl Tudoreanu Nicolae Primar s.Feștelița, raionul Ștefan Vodă;

dl Gori Victor Primar s.Botnărești, raionul Anenii Noi;

dl Morcov Alexandru expert CALM;

dl Bujorean Alexandru Primar or.Leova;

dl Boaghi Leonid Primar s.Sireți, raionul Strășeni;

dna Melnic Iulia șef Secție impozite directe, Direcția politici fiscale și vamale, Ministerul Finanțelor

Ordinea de zi:

1) Prevederi pe dimensiunea finanțelor publice locale cuprinse în proiectul Strategiei reformei administrației publice (centrale și locale) pentru anii 2023-2030;

2) Prezentarea noii Strategii de dezvoltare a managementului finanțelor publice pe anii 2023-2030;

3) Propuneri de noi politici publice în domeniul finanțelor publice locale ce urmează a se regăsi în politica bugetar-fiscală pentru anul 2024, pentru care se necesită analiză și cuantificarea impactului;

4) Altele

La începutul ședinței, **dl Ion Gumene** a menționat că, odată cu demararea activității Grupului de lucru, este important să identificăm 3-4 măsuri de reformă/propuneri/probleme, care urmează a fi acceptate de comun acord de membrii grupului ca fiind prioritare a fi analizate și soluționate pe parcursul anului 2023 și înaintate Comisiei paritare pentru descentralizare.

Ulterior, **dl Gumene** a menționat că pentru moment Cancelaria de Stat a elaborat Strategia reformei administrației publice pentru anii 2023-2030, în care se regăsește un capitol separat dedicat reformei APL, care cuprinde acțiuni și recomandări ce țin de domeniul finanțelor publice locale. Strategia urmează a fi aprobată până la finele lunii februarie, prin urmare în următoarele 2-3 săptămâni, odată cu lansarea consultărilor publice pe marginea Strategiei, Ministerul Finanțelor și CALM urmează să convină asupra priorităților și măsurilor de reformă în domeniul finanțelor publice locale propuse în Strategie. Astfel, acțiunile în domeniul descentralizării financiare propuse pentru anul 2023 trebuie să reiasă din prioritățile Strategiei de reformă a administrației publice.

Totodată, este important de menționat că Ministerul Finanțelor a lansat în consultări publice proiectul Strategiei de gestionare a finanțelor publice pentru anii 2023-2030, care în mare măsură transpune recomandările și standardele existente la nivel internațional pe diferite elemente ale finanțelor publice, care sunt în egală măsură valabile atât pentru nivel central, cât și pentru nivel local. Prin urmare, Strategia de gestionare a finanțelor publice nu include măsuri specifice privind descentralizarea financiară, acestea fiind incluse în Strategia RAP, descentralizarea financiară fiind în strânsă corelare și dependență de descentralizarea competențelor și descentralizarea patrimonială. Cu toate acestea, proiectul Strategiei de gestionare a finanțelor publice a fost transmis și în adresa CALM, pentru a se expune dacă sunt aspecte ale finanțelor publice specifice APL, care trebuie prevăzute în această strategie.

Întrebări și dezbateri:

DI Furdui Viorel a intervenit cu propunerea de a stabili lucruri și subiecte prioritare pentru a fi discutate în cadrul grupului. Este necesar de fixat o întâlnire cât mai urgent pentru a discuta la concret.

Prioritar ar fi proiectul Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2023-2024 care circulă acum și urmează a fi aprobat în ședință de Guvern. Acest proiect nu conține absolut nimic pentru APL, cu excepția a 2 acțiuni din domeniul descentralizării.

Dna Cujba Victoria a menționat că probabil au acces la un proiect PAG într-o versiune mai veche, celelalte acțiuni au fost introduse la "Buna guvernare". Ultima variantă a proiectului PAG poate fi găsită pe pagina web particip.gov.md.

De asemenea, dna Cujbă a anunțat că Strategia RAP nu va conține Plan de acțiuni, dar în 2 luni de zile urmează de elaborat acest plan pe un termen de 5 ani, care se va actualiza periodic (anual).

Respectiv, săptămîna viitoare proiectul Strategiei RAP să fie remis spre consultare/avizare, deoarece se dorește să fie aprobat de Comisia paritară. Cel mai

probabil se va întruni la 2 februarie. După care, termenul limită de aprobare a Strategiei este 22 februarie. Aceasta este una din condiționalitățile UE.

Referitor la amalgamarea voluntară a UAT nu este un proiect de hotărîre de Guvern elaborat, dar s-a discutat cu proiectul "Mă implic" finanțat de Agenția de Dezvoltare Elvețiană pentru acordarea de suport.

DI Furdui Viorel, cînd ne putem întîlni de urgență pentru a discuta acțiunile din PAG, că asta este important, cu Strategia urmează să ne lămurim ulterior.

DI Ion Gumene, a specificat faptul că pentru ședința Grupului de lucru în principiu ne-am propus să punem în discuție câteva subiecte în domeniul descentralizării care le vedem prioritare, dar nu ar fi fost corect unilateral, de către minister, de a stabili prioritățile pentru anul 2023, ci doar în conlucrare cu actorii implicați (CALM, APL).

Încercăm să inițiem discuțiile acum, să vedem ce se regăsește în Foaia de parcurs CALRE, inclusiv pentru politica bugetar-fiscală pentru anul 2024. Să identificăm 3-5 acțiuni cu impact major pentru APL pentru anul 2023. O potențială acțiune ar putea fi revizuirea formulei de calcul a transferurilor cu caracter general, în baza studiului proiectului "Mă implic". Studiul oferă opțiuni de revizuire a formulei de echilibrare în cazul celor 3 scenarii de reformă administrativ-teritorială, dar și opțiuni chiar și dacă această reformă nu este promovată.

O altă acțiune ar fi revizuirea studiului din 2019 cu privire la impozitul pe venit al persoanelor fizice, conform propunerilor discutate în cadrul ședinței Comisiei paritare pentru descentralizare.

DI Furdui Viorel, este o propunere ca să fim foarte raționali. Astăzi să identificăm problemele urgente. Sunt un set întreg de acțiuni, care trebuie să decidem dacă se vor regăsi în PAG. Să le punctăm și să ne luăm o pauză de o săptămînă pentru a ne pregăti în sensul prioritizării acțiunilor pe care ne focusăm.

Ca exemplu vă spun cîteva probleme fundamentale:

- 1) Trebuie de găsit soluția la subiectul cu adaosul lunar de 1300 lei;
- 2) Eliminarea scutiilor la taxele și impozitele locale
- 3) Colectarea amenzilor la bugetele locale, care se aplică pe teritoriul unui UAT
- 4) S-a depus un efort logistic, metodologic, administrativ referitor la aplicarea taxei speciale (proiectul Regulamentului-cadru de ajustat, promovat pentru aplicare de APL ca recomandare)
- 5) Alte regulamente de suport metodologic pentru APL (eliminarea plafoanelor maxime, stabilirea și aplicarea taxelor locale – ca model de aplicare)
- 6) Strategic ar fi IVPF la domiciliu (trebuie un studiu și analiză serioasă)
- 7) Cote defalcări de la IVPJ și alte impozite și taxe de stat
- 8) Salarizarea, că doar s-a deschis "portița" cu acele 40% la salariul de bază pentru stimularea funcționarilor publici din cadrul APL de nivel I (întrebări sunt cum se va calcula capacitatea administrativă, de ce se includ doar IVPF la calculul capacității administrative, deoarece în afară au rămas și alte venituri)

Acestea, în general, sunt problemele asupra cărora urmează să ne focusăm, și să ne convocăm într-o săptămînă sau două pentru a le discuta.

Dna Cujba Victoria, Legea prin care au fost promovate aceste amendamente stabilește că Guvernul în termen de 2 luni urmează să elaboreze Regulamentul-cadru pentru aplicarea mecanismului achitării stimulentei financiare. Problema este cine va elabora Regulamentul? Cancelaria de Stat a elaborat un proiect de Regulament-cadru, dar este

clar că acesta urmează a fi examinat și de către Ministerul Finanțelor, pentru a debloca situația și a merge mai departe. Cu cât mai repede se aprobă cu atât mai repede primăriile vor beneficia de acest spor salarial.

DI Iaconi Ion, a menționat că urmare a inițiativei legislative, s-a conclucrat strâns cu deputații care au înaintat inițiativa legislativă (până la remitere Guvernului pentru avizare), după lectura întâi, s-a revizuit și ajustat textul propunerilor cuprinse în inițiativă, din păcate, s-a adoptat cu totul altceva, care nu poate fi aplicat, în special formularea de la art.40 ce ține de condiționalități (proporțional capacității administrative).

DI Furdui Viorel, tocmai acest Regulament-cadru este un subiect al Grupului de lucru prioritar.

Încă o temă este evaluarea bunurilor imobile, deoarece politica este la minister. Cum merge proiectul de evaluare masivă, că în 3 ani doar un raion a fost evaluat.

Dna Cujba Victoria a subliniat că mijloacele sunt de la Banca Mondială, proiectul fiind gestionat de Agenția Proprietății Publice, și acolo este un Consiliu de administrare, unde dl Talmazan este membru. Săptămâna următoarea se va convoca Consiliul de Administrație și poate fi abordat subiectul.

DI Furdui Viorel, a menționat că în primul rînd MF trebuie să asigure suport metodologic, deoarece evaluarea este efectuată în scopuri fiscale. Mijloacele acordate de Banca Mondială sunt sub formă de împrumut, iar MF plătește dobîndă.

DI Alexandru Morcov, este un pas bun faptul că s-a plafonat cota la bunurile imobile, dar aceasta nu soluționează problema. Situația poate fi interesantă chiar și în cadrul unei UAT din zona rurală, unde casa este înregistrată la cadastru cu valoarea reală urmare a unei tranzacții de vânzare-cumpărare și plătește un impozit de 215 lei pe an, dar altcineva, care în registrul cadastral valoarea este din anul 1997 (casă primită moștenire), plătește doar 10-15 lei. Este greu urmare a plafonării cotei impozitului de ai aduce pe cei cu valori ale bunurilor imobile vechi să achite un impozit similar cu ceilalți care au bunuri imobile la o valoare reală a pieței. Dacă s-ar ajusta valoarea bunului (cota deja nu mai este posibil urmare a plafonării), ar fi corect. Urmează a fi promovate pîrghii pentru APL în acest sens în Codul fiscal. Sunt peste 20 mlrd.lei venituri ratate la bugetele locale. Soluția ar fi aplicarea unui coeficient de majorare/trecere pentru valoarea neajustată din anul 1997 pentru asigurarea unei echități.

DI Furdui Viorel, trebuie să ne apreciem care sunt subiectele/problemele principiale, urgente, inclusiv cele care ar trebui să se regăsească în PAG, chiar și cele cu caracter metodologic, și să mergem înainte mai operativ. Referitor la scutiri, ideea de bază a CALM-ului este ca toate scutirile la taxele și impozitele locale (încasate integral la bugetele locale) urmează a fi anulate, deoarece se stabilesc politic, de altcineva decît proprietarul lor, iar acordarea lor, în dependență de politicile locale (fiscale, economice, sociale) să fie exclusiv dreptul APL.

Dna Alexa Corina a menționat că este întotdeauna deschisă pentru discuții, și este de acord de a discuta punctual pe titlul VII al Codului fiscal în partea ce ține de scutiri.

DI Rusu Viorel a generalizat referitor la noul sistem de formare a bugetelor locale centrat pe venituri comparativ cu vechiul sistem bazat pe normative de cheltuieli, că problema este în corelația dintre cheltuielile bugetelor locale și consolidarea bazei fiscale ale APL.

Dacă politica fiscală este stabilită de centru, atunci nu putem vorbi de colectarea veniturilor proprii pentru a asigura acoperirea necesităților de cheltuieli, care cresc de la an la an. Poate discutăm de niște mecanisme simple de ajustare la inflație.

Dna Alexa Corina a dat asigurări că are toată deschiderea pentru discuții ce putem îmbunătăți în acest domeniu.

DI Ion Gumene, a reiterat că, metaforic vorbind, deși suntem în bărci diferite, trebuie să ne îndreptăm în aceeași direcție. Trebuie de avut în vedere și capacitățile de care dispune ministerul, ce este fezabil de a realiza în anul acesta, 2-3 acțiuni majore. Dacă este necesar, ne focusăm pe Codul fiscal. Important este să înțelegem unde este problema, chiar dacă imediat nu găsim soluția.

Pentru următoarea ședință este important să stabilim pașii care urmează de întreprins.

DI Furdui Viorel, deoarece suntem presați de timp în partea ce ține de promovarea PAG pe anii 2023-2024, este important de a stabili următoarea ședință săptămîna următoare pentru a ne determina cu acțiunile pe componenta financiară, chiar și cele care necesită analiză, dar care sunt importante pentru APL.

DI Gumene Ion, a propus ședința următoare a Grupului de lucru pentru descentralizarea financiară pentru data de 26 ianuarie, ora 15:00, care urmează a fi confirmată suplimentar.

Dna Casian Valentina, a atenționat asupra problemei alimentației copiilor din sistemul de învățămînt, deoarece în raionul Strășeni este implementat un proiect-pilot în acest domeniu. Problema este că urgent este necesar de a pune capăt acestui proiect și a face modificările de rigoare la Legea bugetului de stat pentru anul 2023 în partea ce ține de alimentația copiilor (excluderea centralizării la nivel de raion). Sunt mai multe probleme la acest subiect, este necesară implicarea Ministerului Finanțelor pentru a debloca situația, că este vorba de 5000 copii la nivel de raion (este vorba de sănătatea la o generație întreagă de copii).

DI Gumene Ion, a invitat membrii APL/CALM de a veni cu propuneri fezabile la Strategia de dezvoltare a finanțelor publice pentru anii 2023-2030, care pot fi analizate din perspectiva integrării în strategia nominalizată.

DI Furdui Viorel a mulțumit pentru ceea ce s-a obținut anul trecut pentru APL și este apreciat (plafonarea impozitului pe imobil, schimbarea destinației a transferurilor pentru infrastructura drumurilor publice locale, etc.). Important este ca Grupul de lucru să se întrunească și să discute lucruri importante și strategice pentru APL.

Ion Gumene, Secretar de stat al Ministerului Finanțelor
Membru al Grupului de lucru

A protocolat:

Ion Iaconi, șef Secție bugetele locale, Direcția politici și sinteză bugetară,
Ministerul Finanțelor, Secretarul Grupului de lucru